

**"לא עת לחשות,
והחובה להודיע
הדברים האלה
גלוי לעם כולו,
למען ידעו להיזהר
בנפשותם!"**

תינוקות עם ישראל הם מקור האומה, כי בהשתלם על מבועי התורה והיראה ובוה יגודלו ויחונכו עד היותם בני תורה ויראה באמת, הם המה עם ישראל, המה השומרים דתה"ק מדור לדור, המה

המקיימים, המה היודעים אותה כל אחד לפי ערכו ויכולתו, וכולם יחדו בית ישראל הוא. עם ישראל כולו ידע זאת. וכל אחד התבונן כי כל נפשו וחיו הוא שמירת דתה"ק, וכי מפלטת דתה"ק מסורה בחינוך ושמירת הבנים, וכי כל יסוד תקוותו ומטרתו אך זאת הוא, ששורשו לא ייבש ולא ימיש מעשות פרי קדש, וע"כ כל אב נפשו נתן לחנך בניו ביסוד התורה ולשמרו בקדושה. ותקותם עלתה בידם, כי כולם יסוד להם בבנין ישראל, המה הבונים, והמה המורים לדורות שבאו אחריהם, המה שמעשיהם נשאר לעולם, בבניהם אחריהם ישראל אשר בו יתפאר.

אבל כי בעתות לא כבירות חדשה נתהווה בעמנו, כי האבות התחילו להסתפק במועט, ובמעט טובה שהורש בבניו, מעט תורה, ומעט שמירת היראה שבהם - הסתפקו ואמרו די, נתדלדל עם ישראל, ומדור לדור נתמעטה שמירת דתה"ק, ובדורות שנים שלשה שעברו זנחו בניהם טוב, וחלק אין להם עוד בקדושת ישראל, כי גם כל חומר לא ישמרו ומאומה מתורתנו לא ידעו וחלק אין להם בה.

ויען כי הפרץ הזה מתרחב והולך, ומדינות רבות הוחרבו אשר אך שרידים שמה מועטים שומרי דתה"ק בשלמות, וגם במדינתנו מתרבים אלה, גם כשרים וטובים הם ישראל לא התבונן, ולא יראה אחרינו - כי גם באהלו לא יראה ששמירת דתה"ק פוחתת והולכת, וכש"כ שלא יתבונן על בני בניו שאחריהם רע מאד, כי יתרחקו הרבה משמירת דתה"ק, לכן לא עת לחשות, והחובה להודיע הדברים האלה גלוי לעם כולו, למען ידעו להיזהר בנפשותם!

כי נר מצוה ותורה אור, להאיר לאדם ולשמרו ממכשול ואבדון, כי בודעו את התורה, האיסור והמותר, החיוב והפטור, ידע חובתו בעולמו, מה שמחויב לעשות, ומה שאסור לו לעשות, וידע איך להישמר - ובידעו חומר האיסור וחומר כל דבר, הלא זאת תעוררהו ויחדל מרע ולהזדרז לטוב, לבחור בחיים ולהישמר ממות, אבל אם לא ידע הדינים - היתכן שישמרם ואם לא ידע המצות היתכן שיקיימם, ואם לא ידע חומרם ורעת העוברים ואושר המקיימם ושומרם, איך יתעורר ואיך ישמר מרע, ואם לא יהיו הדברים שנונים ומושרשים במוחו, חרותים בתוך לבבו, מה תזכירהו ומה תורהו, ואם עיניו אינן ראות המכשולים שלפניו, איך יציל מנגף?

והחכמה מאין תמצא - אם לא בלימוד התורה שבכתב ובע"פ; שקידת

התלמוד, תורה אחת היא כתובה ופירושה נאמר בע"פ שניהם כאחד הוא התורה והמצוה, בהם נאמר האיסורין והמצות והדינים, הנוטעם בבניו ומשננם בלבבותם, הוא השומר דתה"ק להורישה לבניו - המדריך את בניו לשקוד ולהגות בהם, הוא המחנכם ונותן להם העוז לשמרם ולקיימם, ובוה יקיים חובתו בעולמו בשמירת דורותיו, אבל בהימנעו ממלמד את בניו את שקידת התלמוד, הלא הוא מונע מהם את ידיעת התורה כולה, כי גם את התורה שבכתב הלא לא ידעו מאומה, ומונע מהם את קיום המצות של דתה"ק; כי אינו מניחים לדעת האסור והמותר, המצוה והדינים, וגורם לבני בניו שחלק לא יהיו להם כלל בהתורה והמצוה, כי הלא בניו - אבות האלה לא ידעו מאומה מתורתנו, ושעם יראת חטא הלא לא טעמו מעולם, ואיך ימצא להם דעת להורות לבניהם טוב. ונמצא שגורם לדורותיו רעה המתרבה מדור לדור, רעה שלא ידע לשערה.

ואל יאמרו האבות לנפשם, כי הלא רואים אנו אנשים הרבה בעלי אומנויות, ואשר לפי ערך שכלם ידיעתם בתלמוד מועטה היא, - ומ"מ הם כשרי ישראל וטובים הם, אכן הכל באובנתא דליבא תליא, הלא המה יראי ה' וברצונם ה' גם לשקוד בתלמוד - ואת בניהם היכולים לקבל שקידת התלמוד הלא הם מגדלים אותם בלימוד התלמוד בכל עוז, ושלמים הם לתורת ד' - אבל לא כן אלה המבטלים לימוד התלמוד מבניהם ברצונם, בדעתם - כי יש די גם בלא לימוד התלמוד, כי היסוד הרע הזה כשיש בלב הבן, - ונמצא הוא חסר דעת מתורה ויראה, ובוה דורותיו פוחתים והולכים ביסוד דתה"ק, וחרבים הם לאט לאט מעם ישראל ותורתו.

ועינינו רואות מה שעלתה להם, כי מניעת לימוד התלמוד הביאתם כי חדלו ללמוד גם התורה שבכתב, ועשו להם מעטאדות חדשות, בקבוץ מעט פסוקים מהתורה, פרקו את התורה כלה, אין תורה ואין יראה - ואפס דתה"ק למו; בונים להם חדשות ככל העולה על לבב איש, יד רמה נגד התורה, ומה זה יהי' אחריהם, גם המחונכים האלה אין תקוה להם, ומה זה ילמדו הם את בניהם, כי גם הם נתגדלו בפריקת עול תורה בלימודה וקיומה. כי נר מצוה ותורה אור, המאירה עיניו ולבו של אדם - ומטהרתו ומכשירתו ומעמידתו במקום קודש, להביץ את הטוב ולבחור בחיים, לנפש העדינה הנה זאת המרגוע והמנוחה, והמזוהמה לא תבין טובה, אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, כי נמצאו סופרים המחווים דעתם ומשתדלים להמעיט תורה ולהמעיט יראה, שמקור דבריהם ודעתם הוא מרעתם וחשכת נפשם שעורו עיניהם מראות טוב, ובוה הם באים להורות דרך לפני הקהל ולא ידעו בושת כי בפחותם הם מתהללים ובגיעולם הם מתפארים - אחינו הישרים: השמרו מדעותיהם ומנעו את בניכם מהם מדבריהם וחברתם!

אשרי לבן המתגדל בשקידת התורה כמורשת אבות ואשרי לאב המדריך בה, כי ביתם יכון לעד ורגלם לא ימעד.

נאם חיים הלוי סאלאווייציק